

Exam. Code : 103201

Subject Code : 1023

B.A./B.Sc. 1st Semester

MUSIC (Instrumental)

Time Allowed—3 Hours] [Maximum Marks—50

Note :— Attempt **five** questions, selecting at least **one** question each from Sections A, B, C and D. The **fifth** question may be attempted from any Section. All questions carry equal marks.

SECTION—A

1. Write down the origin and development of your instrument.
2. Define and explain :
 - (i) Thata
 - (ii) Aroh, Avroh and Pakar.

SECTION—B

3. Write brief life sketch and detailed contributions of Ustad Alaudin Khan Sahib towards Indian Music.
4. What do you know about Jaties of Ragas ? Explain in detail along with its rules.

SECTION—C

5. Write description and notation of Dadra Tala.
6. Write description and Razakhani Gat of Raag Kalyan.

SECTION-D

7. Define the following musical terms of Gurmet Sangeet :

- (i) Raga
- (ii) Mahalla.

8. What are the contributions of Guru Arjan Dev Ji towards Indian Music ? Explain in detail.

(Punjabi Version)

ਨੋਟ:— ਹਰੇਕ ਭਾਗ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਚੁਣਦੇ ਹੋਏ, ਕੁਲ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਪੰਜਵਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਭਾਗ ਵਿੱਚੋਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਅੰਕ ਬਰਾਬਰ ਹਨ।

ਭਾਗ—ੳ

1. ਆਪਣੇ ਸਾਜਾਂ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਬਾਰੇ ਲਿਖੋ।
2. ਪ੍ਰੀਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਕੇ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ :
 - (i) ਥਾਟ
 - (ii) ਆਰੋਹ, ਅਵਰੋਹ ਤੇ ਪਕੜ

ਭਾਗ—ਅ

3. ਉਸਤਾਦ ਅਲਾਓਦੀਨ ਖਾਂ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਜੀਵਨ ਬਿਉਰਾ ਅਤੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਸੰਗੀਤ ਪ੍ਰਤੀ ਦੇਣ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ।
4. ਤੁਸੀਂ ਰਾਗਾਂ ਦੀਆਂ ਜਾਤੀਆਂ ਬਾਰੇ ਕੀ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ? ਇਸਦਾ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਵਰਨਣ ਰਾਗ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਸਹਿਤ ਕਰੋ।

ਭਾਗ—ੲ

5. ਦਾਦਰਾ ਤਾਲ ਦੀ ਪ੍ਰੀਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਤਾਲਲਿਪੀ ਲਿਖੋ।
6. ਰਾਗ ਕਲਿਆਣ ਦੀ ਪ੍ਰੀਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਰਜ਼ਾਖਾਨੀ ਗਤ ਲਿਖੋ।

ਭਾਗ—ਸ

7. ਹੇਠਾਂ ਲਿਖਿਆਂ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦੀਆਂ ਵੰਨਗੀਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰੀਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਕੇ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ :
 - (i) ਰਾਗ
 - (ii) ਮਹਲਾ
8. ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਪ੍ਰਤੀ ਕੀ ਦੇਣ ਹੈ ? ਵਿਸਥਾਰ ਸਹਿਤ ਲਿਖੋ।

(Hindi Version)

ਨੋਟ :- ਪ੍ਰत्यੇਕ ਭਾਗ ਮੇਂ ਸੇ ਕਮ ਸੇ ਕਮ ਏਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਾ ਚਯਨ ਕਰਤੇ ਹੁਏ, ਕੁਲ ਪਾਂਚ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੇਂ। ਪਾਂਚਵਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਿਸੀ ਭੀ ਭਾਗ ਸੇ ਕਿਆ ਜਾ ਸਕਤਾ ਹੈ। ਸਭੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨੋਂ ਕੇ ਸਮਾਨ ਅਂਕ ਹੈਂ।

ਭਾਗ—ਕ

1. ਅਪਨੇ ਯੰਤ੍ਰ ਕੀ ਉਤਪਤਿ ਔਰ ਵਿਕਾਸ ਲਿਖਿਏ।
2. ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੇਂ ਔਰ ਸਮਝਾਏਂ :
 - (i) ਥਾਟ
 - (ii) ਅਰੋਹ, ਅਵਰੋਹ ਔਰ ਪਾਕਰ।

ਭਾਗ—ਖ

3. ਭਾਰਤੀਯ ਸੰਗੀਤ ਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਉਸਤਾਦ ਅਲਾਉਦੀਨ ਖਾਨ ਸਾਹਿਬ ਕਾ ਵਿਸ਼੍ਰੁਤ ਯੋਗਦਾਨ ਔਰ ਸੰਖਿਪਤ ਨੋਟ ਲਿਖੇਂ।
4. ਰਾਗੋਂ ਕੀ ਜਾਤਿਯੋਂ ਕੇ ਬਾਰੇ ਮੇਂ ਆਪ ਕਯਾ ਜਾਨਤੇ ਹੈਂ ? ਵਿਸ਼੍ਰੁਤ ਸੇ ਇਸਕੇ ਨਿਯਮੋਂ ਕੇ ਸਾਥ ਬਤਾਏਂ।

भाग—ग

5. दादरा ताल का विवरण और लिपिबद्ध लिखें।
6. राग कल्याण का रजाखानी गत का विवरण लिखें।

भाग—घ

7. गुरमीत संगीत के निम्नलिखित संगीत शब्दों को परिभाषित करें :
 - (i) राग
 - (ii) महल्ला।
8. भारतीय संगीत के प्रति गुरु अर्जन देव जी का क्या योगदान है? विस्तार से व्याख्या करें।